Ніде так не проводжають пароплавів, як у гавані Гонолулу. Великий транспорт стояв, розвівши пари, і ось-ось мав одплисти. З тисяча чоловік з’юрмилося на палубах, п’ять тисяч — стояло на пристані. Довгими сходнями вгору й униз проходили тубільні принци й принцеси, цукрові королі, високі сановники Території Гаваїв. На березі за натовпом, під опікою місцевої поліції, вишикувалися довжелезними валками повози та автомобілі гонолульської аристократії. На пристані гавайський королівський оркестр грав "Алога Ое", а коли він замовк, струнний оркестр тубільних музик на судні підхопив ті самі тужливі звуки і голос співачки-тубілки злетів високо вгору понад звуками інструментів та галасливою метушнею навколо. Немов срібна сопілка, забринів він чистою непомильною нотою в загальній симфонії прощання.

На нижній палубі біля поруччя шістьма рядами стояли юнаки в хакі, і їхні бронзові обличчя свідчили про три роки військової служби під гарячим сонцем півдня. Але не їх отак шанували, виряджаючи, і не капітана в білому вбранні, що стояв на містку незворушний, мов зорі, й дивився вниз на ту метушню. І не молодих офіцерів на кормі, які поверталися з Філіппін зі своїми жінками, блідими й виснаженими у тамтешньому підсонні... На верхній палубі, зараз же за трапом, стояв гурт сенаторів Сполучених Штатів — було їх з двадцятеро — із жінками та дочками. Вони приїхали сюди розважитися, і їх цілісінький місяць годували-напували, начиняли статистикою, тягали на вулканічні гори й у лавові долини, показуючи всю красу та багатство Гаваїв. Саме для того, щоб забрати цю капелу відпочивальників і прибув сюди пароплав і з нею оце прощалося Гонолулу.

Сенатори були оповиті гірляндами, пооздоблювані квітами. Товста шия та могутні груди сенатора Джеремі Сембрука були пишно заквітчані щось із дванадцятьма вінками. З цієї купи квіток витикалося його спітніле обличчя із свіжою засмагою. Квітками він бридився і, споглядаючи юрбу на пристані, не бачив ніякої краси, а тільки гроші; йому ввижалася у цих людях лише робітна сила, лише фабрики, залізниці й плантації. Він бачив багатства цього краю, міркував про

можливість їх використання і так перейнявся мріями про матеріальні здобутки та владу, аж не мав часу звернути уваги на дочку, яка стояла поруч, розмовляючи з молодиком в охайному літньому вбранні та солом’янім капелюсі. Цей юнак, здавалося, не бачив нікого, крім неї, і не міг одвести очей від обличчя дівчини. Якби сенатор Джеремі пильніше придивився до своєї дочки, то зрозумів би, що замість молоденької п’ятнадцятилітньої дівчинки, якою тільки місяць тому він привіз її на Гаваї, тепер з ним від’їжджає дозріла жінка.

Під гавайським сонцем достигають швидко, а Дороті Сембрук пробувала під ним якраз у дуже сприятливих для цього умовах. Ще місяць тому було з неї стрункe, бліде, блакитнооке дівча, трохи стомлене від довгого читання та зусиль зрозуміти життєві таємниці. Але тепер очі вона мала ясні, втоми ані сліду, щічки присмагли від сонця і в поставі накреслювалися перші округлі лінії. До книжки вона не доторкалася цього місяця, бо зазнала більшої втіхи, читаючи книгу життя. Дівчина їздила верхи, видиралася на вулкани, вчилась плавати в приплив. Кров у ній заграла під тропіками, душа її сповнилась теплом, яскравими барвами та сонячним блиском. Цього місяця за товариша їй був юнак — Стівен Найт, спортсмен, морський їздець, бронзовий бог моря, що приборкував бурхливі хвилі, спадав їм на хребет і їхав на них верхи до берега.

Дороті Сембрук і не постерегла, що сталася якась зміна. Вона мала ще напівдитячий розум, отож її дуже дивувала й бентежила Стівова поведінка під час прощання. Вона його вважала своїм добрим товаришем, — та він таки й був тільки товаришем упродовж місяця; але прощався він з нею якось не так. Розмовляв він схвильовано, щось плутав, замовкав, тоді починав знову. Іноді не чув, що вона казала, а коли й чув, відповідав не до речі. Вона ніяковіла від його погляду. Доти вона ні разу не помічала, щоб очі йому так палали. Чимось ті очі її лякали. Несила їй було довго зносити такий погляд, і вона опускала свої очі долі. Але чимось її вабило до нього, і щохвилини вона підводила очі знов, щоб похопити оте щось жагуче, владне, тужливе, чого вона ще

зроду не бачила ні в чиїх очах. Дивна бентега й неспокій огорнули дівчину.

На судні пронизливо загула сирена, і увінчаний квітами натовп підступив ближче. Дороті Сембрук затулила пальцями вуха, скривилася від того гудіння й знову завважила в Стівових очах владний тужливий вогник. Юнак дивився не на неї, а на її вуха, що ніжно рожевіли та просвічувались у скісному промінні надвечірнього сонця. Зчудована й начарована, заглянула вона йому в вічі, аж ній зрозумів, що спіймався на гарячому. Він зашарівся й буркнув щось невиразне. Юнак зніяковів, і вона теж почула себе ніяково. Пароплавна обслуга заметушилася по палубі, просячи проводжальників зійти на берег. Стів простяг руку. Коли вона відчула дотик його пальців, тих самих пальців, що з тисячу разів стискали їй руку, як вони плавали на дошках під час припливу або видиралися лавовим схилом, то зовсім по-новому пройняли її серце слова тужливої пісні, яку срібним голосом виводила гавайська жінка:

Ка галіа ко алога кай гікі май,

Ке гоне ае ней і ку’у манава,

О ое но ка’у алога А локо е гана ней.

Мелодії та слів цієї пісні Дороті навчилась од Стіва. Досі їй принаймні здавалось, наче вона розуміє, про що саме тут мова; але тепер, коли він востаннє тримав її руку в своїй теплій долоні, вона вперше зрозуміла справжній зміст пісні. Вона ледве чи помітила, як він пішов, і не могла відшукати його між натовпом на сходнях, бо геть уся поринула у вир спогадів, знову переживаючи чотири щойно минулі тижні, пригадуючи події, що розкривалися зараз перед нею зовсім інакше.

Коли місяць тому товариство сенаторів висіло на берег, одразу ж зорганізовано комісію розваги, куди ввійшов і Стів. Він перший показав їм на пляжі Вайкікі, як плавати під час припливу. Верхи на вузькій

дошці, він виплив далеко в море, аж зробився ледь помітною цяткою— і зовсім аник; потім він вигулькнув знову, як морський бог, виростаючи

з бурхливої піни; він здіймався вище й вище, дедалі більше виринали його плечі, груди та стан; і ось він зависочів нарешті цілою поставою на хребті могутнього валу в милю завдовжки, по кісточки вгрузаючи в піну, що розліталась на всі боки. Він мчав, мов той експрес, і спокійно ступив на берег на очах у зачарованих глядачів. Ось таким побачила вона Стіва уперше.

Він, двадцятилітній юнак, був наймолодший у комісії. Він не розважав гостей промовами і не належав до блискучих молодиків на учтах. Стів носився на хвилях припливу біля Вайкікі, вганяв за дикою худобою на пасовиськах Мауна-Кеа, виїжджав коней на ранчо Галеакала, — оце така була його роль у програмі розваг.

Вічна статистика та злива промов, що їх виголошували решта членів комісії, її не цікавили. Байдуже було до цього й Стівові. Отож вони вдвох утекли нишком і з бучного пікніка в Гамакуа, і від Еба Луїсона — кавового плантатора, що протягом двох до смерті нудних годин торочив про каву, каву й саму тільки каву. А вони тоді їздили верхи поміж схожою на дерева папороттю і Стів навчив її "Алога Ое" — пісні, що її співано на прощання сенаторам у кожному селищі, у кожному ранчо й скрізь по плантаціях.

З першого ж таки дня вона здебільшого бувала зі Стівом. Він товаришив їй в усіх прогулянках, а вона зовсім його заполонила, поки її батько засвоював статистичні дані про Гаваї. Бувши доброго серця, вона не могла зробитися тираном, а все-таки упокорила товариша до решти, і тільки під час прогулянок на човні, їзди верхи або на дошці по хвилях припливу — володарем ставав він, а вона виявляла йому послух.

І ось тепер, як одчеплено кодоли й великий транспорт почав тихо віддалятись од пристані, Дороті, слухаючи востаннє цю пісню,

зрозуміла, що Стів зробився для неї чимось дорожчим, ніж просто товаришем у забавах.

П’ять тисяч голосів співало "Алога Ое" — "моє кохання все з тобою, аж поки зійдемось ми знов", — і в цю мить уперше усвідомивши своє кохання, вона зрозуміла, що це ж її розлучають із Стівом. Чи судилося їм ще коли зійтися? Він сам навчив її оцих слів. Вона згадала, як він співав їх знов і знов під деревом гау у Вайкікі. Може, ці слова віщували правду? А вона милувалась його співом, похваляла, що він співає з таким почуттям. На цю згадку

дівчина істерично засміялася. "З почуттям! " Таж хлопець виливав у пісні своє серце. Тільки тепер здогадалась вона, га було вже запізно. Чому ж він не признався? Тоді спало їй на думку, що дівчата її віку ще заміж не виходять, але в ту ж мить вона подумала: та ні, на Гаваях виходять. На Гаваях вона достигла — на тих Гаваях, де тіло стає позлотисте, а жінки достигають під сонячними поцілунками.

Даремне вдивлялася вона в натовп на узбережжі. Де ж це він подівся? Дороті ладна була віддати все на світі, щоб бодай разочок глянути на нього, сподівалася навіть, що, може, яка нагла хвороба поб’є капітана, котрий стояв там самітний па містку, і від’їзд буде відкладено. Вперше на своєму віку вона допитливо скинула оком на батька, придивилась до його впертого, енергійного обличчя — і взяв її ляк. Страх і подумати, щоб піти йому наперекір! Та й які вона має шанси перемогти в цій боротьбі? Але чого Стів нічого не сказав? Тепер уже запізно. Чому не натякнув тоді, під деревом гау у Вайкікі?

Раптом їй у душі похололо, — адже вона знає, чого він змовчав. Постривай, що б то таке чула вона недавно? Ага, це було за чаєм у місіс Стентон того самого дня, як дами з місіонерського товариства влаштували учту для сенаторських жінок та дочок. Запитала висока блондинка, місіс Годжкінс. Дороті яскраво пригадала все: широку терасу, тропічні квіти, слуг-азіатів, що пересувались мов тіні, гомін жіночих голосів і оце запитання місіс Годжкінс, що розмовляла в гурті

недалеко від неї. Кілька років перебувши на материку, місіс Годжкінс тепер, як видно, розпитувала про острів’янок — подруг своїх дівочих літ. "А як там поживає Сюзі Мейдвел? "— запитала вона. "Та ми з нею більше не бачимося — вона вийшла за Віллі Купела", — відповіла друга острів’янка. Тоді жінка сенатора Веренда засміялася й висловила подив, чого ж то Сюзі Мейдвел, вийшовши заміж, втратила приятелів.

— Він гапа-гаоле, — відказали їй, — метис тобто, а нам, острів’янам, треба дбати про своїх дітей.

І Дороті звернулася до батька, поклавши собі перевірити своє припущення.

— Тату, а що як Стів приїде до Сполучених Штатів, чи зможе він нас одвідати?

— Хто? Стів?

— Еге ж, Стівен Найт; ти його знаєш. Не минуло ще й п’яти хвилин, як ти оце з ним попрощався. Чи зможе він нас оцвідати, якщо приїде до Сполучених Штатів?

— Звісно, ні, — одрубав Джеремі Сембрук. — Стівен Найт — гапа-гаоле, а ти ж знаєш, що це таке.

— О! — ледь чутно одмовила Дороті, і пекучий жаль оповив їй серце.

Що Стів не був гапа-гаоле, це вона знала добре; та не знала, що в чверті його крові струмувало тропічне сонце, а цього досить, щоб про одруження не могло бути й мови. Дивний світ! А ось одружився ж, наприклад, превелебний А. С. Клегорн із темношкірою принцесою Камегамегового роду, проте всі вважають знайомство з ним за велику честь і найбільші панії з ультрапанського місіонерського товариства заходять до нього на чай... Стів. Ніхто не заперечував, щоб він навчав її

їздити на хвилях припливу та допомагав перехоплюватися по небезпечних стежинах у кратері Кілауеа. Дозволено йому було з нею та її батьком обідати, міг він і танцювати з нею та бути членом комісії розваги, але одружитися з нею — йому зась, бо в жилах у нього струмує тропічне сонце.

На перший погляд цього й не помітиш, хіба хтось би сказав. А який же він гарний із себе! Мов живий стояв він у неї перед очима, і їй приємно було згадувати його пружне, прекрасне тіло, широкі плечі, силу, з якою він підсаджував її в сідло, переносив через ревучий приплив чи то витягав за кінець альпенштока на гребінь застиглої лави на Горі Сонця. Пригадалося їй і щось інше, більш невловне й таємниче, що тільки тепер вона починала усвідомлювати, — ореол створіння чоловічої статі, мужчини, справжнього мужчини. Схаменувшись, вона зніяковіла і засоромилася цих думок. Лице їй спаленіло, та зараз же й зблідло: Дороті згадала, що довіку вже його не побачить. Пароплав уже повернувся провою на море, і палуба порівнялася з краєм надбережжя.

— Онде Стів, — сказав батько. — Помахай йому рукою, Дороті.

Стів дивився на дівчину блискучими очима і прочитав на її обличчі те, чого не бачив перше. Юнак спалахнув увесь від щастя, і вона тепер знала, що він зрозумів. А в повітрі бриніла пісня:

Тобі моя любов,

Моє кохання все з тобою,

Аж поки зійдемось ми знов.

Зайві були слова, щоб зрозуміти одне одного. Пасажири коло неї кидали свої вінки приятелям на березі. Стів простяг руки, і в очах його було благання. Вона здійняла через голову свою гірлянду, але квітки

сплелися з разком східних перлів, що надів їй на шию Мервін — старий цукровий король, одвозячи її з батьком до пристані.

Вона смикала за перли, силкуючись виплутати їх із квітів. А пароплав посувався далі й далі вперед. Ось вона порівнялася зі Стівом. Саме була зручна хвилька. Ще одна мить —— і він залишиться позаду. Дівчина аж заплакала, і Джеремі Сембрук запитливо глянув на неї.

— Дороті! — суворо вигукнув він.

Дочка рішуче шарпнула за шворку — і квіти з дощем перлів полетіли до коханого. Вона дивилася на нього, аж поки сльози не заслали їй очей, тоді схилила голівку на плече Джеремі Сембрука, а той забув навіть свою улюблену статистику, чудуючись, як оці підлітки притьмом пнуться в дорослі.

Юрба все співала. Пісня, даленіючи, бриніла тихше й тихше, але, як і перше, була пройнята любосною тугою Гаваїв. Слова немов огнем пекли серце Дороті, бо лукаві були й неправдиві:

Алога ое, Алога ое, е ке онаона но го іка ліпо,

Палкі обійми, агой, ае, ау, аж поки зійдемось ми знов.